

4. 9. 1906 Kláštor pod Znievom – 20. 11. 1984 Bratislava

ALEXANDER MOYZES

Bio

- **1925** maturita na reálnom gymnáziu v Prešove **1925 – 1928** Konzervatórium v Prahe (organ – Bedřich Wiedermann, kompozícia – Otakar Šín, inštrumentácia – Jaroslav Kříčka, hudobné formy – Karel Boleslav Jirák, dirigovanie – Otakar Ostrčil)
- **1928 – 1930** Majstrovská škola pražského konzervatória (kompozícia – Vítězslav Novák)
- **1928 – 1948** pedagóg teoretických predmetov a kompozície na Hudobnej a dramatickej akadémii v Bratislave (1941 premenovanej na Štátne konzervatórium)
- **1937 – 1948** šéf hudobného odboru v Čs. rozhlase v Bratislave
- **1948 – 1951** predseda slovenskej sekcie Československého zväzu skladateľov
- **1949 – 1978** profesor kompozície na VŠMU (1965 – 1971 rektor) **1949 –**
- **1953** riaditeľ Slovenského hudobného fondu
- **1953** umelecký riaditeľ SLUKu
- **1965 – 1971** rektor VŠMU **1969 – 1970** predseda Zväzu slovenských skladateľov

Tvorivý vývoj

- 1928 – 1930

- Novák, jazz, impresionizmus.

1. Symfónia D dur 1928 – 29

- vplyvy Európskeho hudobného diania

Farby na palette op. 5 (1928, text L. Novomestský)

- Inšpirácia Parížskou šestkou (jazz). Stravinský

West pocket suite op.7 pre husle a klavír, Overtúra op.10 (absolventská skladba u Nováka). Klavírne Divertimento op. 11. Jazzová sonáta op. 14, symfonická kantáta Demontáž op. 12 (prepracovaná na Baladickú kantátu)

Tridsiate roky

- 1930 – 1939 (modálna diatonika, zrelá symfonická tvorba, individuálny štýlový rast z hľadiska formovo – obsahovej kombinatoriky a tektonickej prepracovanosti)
 - Fox etuda pre klavír (1931); Jazzová sonáta pre 2 klavíry op. 14/2 (1932); II. Symfónia op. 16 (1933) programová predohra Jánošíkovi chlapci op. 21 (1934); Nikola šuhaj, predohra pre orch. (1935); suita Dolu Váhom op. 26 (1935).
- Upravuje i ľudové piesne: Na horách spievajú op. 15 (1933); Hore dedinou op. 31 (1937) a Spievajú, hrajú, tancujú op. 33 (1938)

Vojnové roky

- Skladatelia nedokážu aktívne reagovať na dianie, rekonštrukcia staršej tvorby
- Prerába 2. Symfóniu (1941, 2. časť, povodne vokálna bola prekomponovaná a z 3 piesní vznikol cyklus Cesta.
- Z Kvinteta pre fúkacie nástroje B dur vypracováva 3. Symfóniu B dur – „Malú“ op. 18 (1942).

Na záver vojnového obdobia sa v roku 1945 vracia ku suite Dolu Váhom a dáva jej novú podobu.

- ODMLČANIE -

1945 - 1948

- Mierne chaotické obdobie, v hudobnej tvorbe sa však podstatne charakter nemení.
Generácia SHM zachováva svoju štýlovú úroveň a oporu vývoja slovenskej hudby !!! ?
- detský zborový cyklus Či organy hrajú (1947),
monotematická 4. Symfónia op. 38 (1947).

Od 1948

- Obdobie obrody v slovenskej hudobnej tvorbe, doraz na človeka jako osobu plnú citov a mravu – takú hudbu majú komponovať; silný vplyv politických mocí, hudba s poplatným myslením
- Opora v slovenskej ľudovej piesni

- 5. symfónia „Pionierska“ (1951)

Pre SĽUK – Tance z Pohronia (1951), Tance z Gemera (1955)

Prisposobenie sa dobe; masové piesne i politicky motivované orchestrálne diela: kantáta Chceme mier (1951), predohra Februárová (1952), udržiavanie profesionálnej úrovne svojho štýlu.

Od 1948 II.

- Založenie Zväzu slovenských skladateľov (október 1955) /organizačný a ideovo vývojový medzník
- Udržiava si symfonické pole, zároveň obrat ku komorným dielam
- 7. symfónia (1955) – podnetom smrť dcéry (1. a 2. časť má folklórny charakter, 3. časť tvorí subjektívne Largo)
- Baladická kantáta pre tenor, miešaný zbor a orchester (1960, prerobená skladba Demontáž); Koncert pre husle a orchester (1958, prehíbenie tonálneho – modálneho myslenia)

60. roky

- Komorná tvorba: Sonatína giacosa (1962); piesňový cyklus V jeseni (1961).
 - Inštruktívne skladby
-

70. roky

- Dovršenie tvorby – retrospektívne črty, pripomínanie vlastných začiatkov
- Po dlhšom čase tvorba orchestrálnych diel: komorne ladená Partita k pocte Majstra Pavla (1972); suita Vetry na horách (1975)
- 9. - 12. symfónia (1971, 1978, 1979, 1982) – nadviazal na predchádzajúcu tvorbu, v 9. je vazba na folklór oslabená
- Klasicizujúca disciplína, zmysel pre kontrasty, variačná prepracovanosť nápadov (podobne v 3. a 4. sláčikovom kvartete)

Literatúra

BURLAS, Ladislav: **Slovenská hudobná moderna**. Obzor, Bratislava 1983

BURLAS, Ladislav: **Alexander Moyzes**. Slovenské vydavateľstvo krásnej literatúry, Bratislava 1956

ČERBOVÁ, Zuzana: **Alexander Moyzes: Sonáta e-mol, op. 2 pre klavír. Problematika pramennej základne**. *Hudební věda* roč. 54, 2017, č. 1, s. 71–88

MEDŇANSKÁ, Irena: **Detská zborová tvorba slovenských skladateľov**. *Slovenská hudba* roč. 38, 2012, č. 2, s. 190–210

HRUŠOVSKÝ, Ivan: **Estetické predstavy Alexandra Moyzesa a ich význam v 30. rokoch**. *Zrod a vývoj slovenskej hudobnej moderny (zborník z konferencie BHS 1983)*, Mestský dom kultúry a osvetu, Bratislava 1985, s. 42–45

BURLAS, Ladislav: **Estetika medzivojnovnej hudobnej moderny**. *Hudobná kultúra Bratislavy medzi dvoma vojnami (1918–1939) (zborník z konferencie BHS 1977)*, Mestský dom kultúry a osvetu, Bratislava 1980, s. 17–21